

BEVEZETÉS

A HBLF Üzleti Etika és Átláthatóság Munkacsoportja célul tűzte ki az etikus üzleti magatartás, vállalati kultúra minél szélesebb körben való elterjedésének előmozdítását.

A magyar üzleti élet szereplői között a kis-és középvállalkozások (KKV-k) körében még kevésbé elterjedtek az etikus vállalati kultúra részét képező etikai kódexek.

A Munkacsoport ezért egy olyan ajánlás megfogalmazása mellett döntött, amely zsinórmértékül szolgálhat a KKV-k számára saját etikai kódexük megfogalmazásához.

A minél szélesebb és hitelesebb tartalmú minta megteremtése érdekében a Munkacsoport a HBLF tagok között felmérést végzett, és áttekintett több, mint húsz magyarországi multinacionális nagyvállalati etikai kódexet. A munka eredményeként egy olyan ajánlást sikerült megfogalmazni, melyet a KKV-k is bizalommal vehetnek saját etikai kódexük alapjaként.

Az itt közölt etikai kódex ajánlás három részre oszlik. Az első részben (A pont) azok az elvek szerepelnek, amelyek általános előfordulásúak és minden kódex részét képezhetik. A második részben (B pont) szereplő elvek már inkább fakultatív jelleggel bírnak, és csak ritkább, kevésbé általános előfordulást mutattak az alapul szolgáló etikai kódexekben. A harmadik részben (C pont) pedig olyan megoldások kerültek elhelyezésre, amelyek már az etikus vállalati kultúrának az adott vállalaton belül működő egyéb lehetséges intézményeire utalnak. Ezek utóbbiak szerepeltetése egy kódexben természetesen csak akkor nyer értelmet, ha az adott etikai intézmény (ombudsman vagy éppen „Kérdezz” weboldal) működik is az adott vállalat életében.

Az ajánlás tulajdonképpen étlapul szolgálhat a vállalatok számára saját etikai kódexük kialakításához. Az etikai kódex megfogalmazásakor mindenképpen figyelemmel kell lenni az adott vállalat sajátosságaira, ideértve az iparágat, amelyben működik, munkavállalóit, vállalati kultúráját vagy éppen a menedzsment által elért kívánt vállalati célokat. Csak az egyedileg megfogalmazott, a vállalati sajátosságokat is figyelembe vevő, érthető és világos etikai kódex válhat valóban hasznos, hatékony és működő vállalati intézménnyé.

Mint minden ajánlás, így a jelen etikai ajánlás is mindig finomítható, jobbá tehető. A Munkacsoport ezért is szívesen fogad minden kritikai észrevételt, amelyet a HBLF Titkárságához kérünk eljuttatni.

CSELEKEDJEN HELYESEN – ETIKAI KÓDEX AJÁNLÁS

HBLF Üzleti Etika és Átláthatósági Munkacsoport

Kinek fontos az Etikai Kódex?

Az Etikai Kódexek a cégek alapértékei mentén felvázolják a követendő vagy elkerülendő magatartásnormákat, szabályokat vagy azokon túlmutató viselkedési elemeket. Egy cég életében minden belső és külső szereplő - tulajdonosok, vezetők, munkatársak, ügyfelek, hatóságok - számára fontos irányítúként szolgálnak, akik nemcsak érintettjei vagy alkalmazói, hanem az Etikai Kódexek befolyásolói és érdekeltjei is egyben.

Miért fontos, hogy egy cég rendelkezzen Etikai Kódex-szel?

....mert segíti a tulajdonosi és vezetői elvárások közvetítését és az üzleti célok teljesítését

A tulajdonosi elvárások kommunikálása, az üzleti célok definiálása és végrehajtása nemcsak pénzügyi és fizikai feltételeken múlik, hanem a működés humán eszköz- és szabályrendszerén is. A „Miben lehetünk jobbak és mások a versenytársakhoz képest” kérdésre az Etikai Kódexeken keresztül is választ kaphatunk, a cég alapvető értékeit, a cég- és viselkedés-kultúrája sajátosságait, az érdekérvényesítést, a prioritásokat vagy a felelősség egyes kérdéseit áttekintve. E deklarált szabályrendszer tudatosítása hozzájárul a vezetők és alkalmazottak jobb elköteleződéséhez, javítva a lojalitást, a motivációt, végső soron az eredményességet.

...mert segít megelőzni a szabálysértéseket és annak súlyosabb szankcióit

Az Etikai Kódexek felhívják a figyelmet a betartandó vagy elkerülendő cselekvésekre, amelyek a jogszabályok vagy belső szabályok megsértéséből erednek és súlyosabb jogi vagy más szankciót vonnak maguk után. E tekintetben az Etikai Kódexek prevenciós szerepe kiemelkedő. Ugyancsak eligazodást nyújtanak olyan helyzetekben, ahol transzparens normák felállításával morális vagy más viselkedési kérdésben a közösség elmarasztalása döntő jelentőséggel bír.

...mert hozzájárul versenyelőny realizálásához és a reputáció javításához

Az Etikai Kódexek cselekvési mintákat nyújtanak a partneri és ügyfélkapcsolatokban. Ezek minősége, következetessége sokat elárul a cég üzleti szándékairól és megbízhatóságáról. A nyilvános Etikai Kódexek az ügyfelek, partnerek, versenytársak számára az átgondoltság és a kiszámíthatóság üzenetét közvetíti. Az ezzel adekvát gyakorlat versenyelőnyt jelent az ügyfél- és egyéb partneri kapcsolatokban is.

Miért fontos, hogy egy cég rendelkezzen Etikai Kódex-szel?

... mert egy magasabb szintű compliance irányába mutat, segíti az együttműködést a hatóságokkal, egyéb intézményekkel

A cégek belső szabályait és normáit a mindenkori compliance követelmények mentén kell kialakítani és működtetni. Ennek felügyelete a külső ellenőrző szervek vagy más intézmények feladata. Az a cég, amelyik a „szabályozói compliance” normarendszeren felül figyelmet fordít a minőségi elemeket is tartalmazó Etikai Kódexre, egy magasabb szintű „compliance” melletti elköteleződésről tesz tanúbizonyságot, és ez bizalomerosztó a kapcsolatrendszerben is.

...mert kapaszkodót nyújt a munkatársaknak a követendő vagy elkerülendő cselekvésekre

Minden egészségesen működő szervezetben és egyénben él egyfajta „megfelelni vágyás”, normakövetés, hiszen ez az elismert teljesítmény egyik záloga. Adott szervezetben egyidejűleg élnek az írott és íratlan szabályok, ösztönző és szankcionáló elemek. Az Etikai Kódexek kapaszkodót nyújthatnak olyan közties vagy nem egyértelmű helyzetekben is, amelyek a „szabályos, de nem etikus” kérdéskörbe tartoznak. Tekintettel arra, hogy jelentős egyéni különbségek lehetnek egyes helyzetek megítélésében, az Etikai Kódexekben felvázolt mértékek és irányvonalak segítik a „megfelelés”-t és a kételyek elosztatását.

Végezetül: Az Etikai Kódexeknek akkor van gyakorlati haszna, ha cégek elmondhatják magukról:

„Nemcsak Etikai Kódexünk van, hanem a szerint is dolgozunk, élünk”

Az Etikai Kódexek ne csak írott szabályok gyűjteménye legyen, hanem a cégek élő, napi működésébe integrálódjon. Más szabályokhoz hasonlóan ennek is annyi az értéke, amennyi a napi gyakorlatban megvalósul. Akkor válik belső erővé, ha a cégek saját identitása figyelembe vételével készül, minél szélesebb körű konszenzuson alapul és folyamatosan érvényre jut a tettekben.

A) ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A/I. A jogszabályoknak való megfelelés

A személyes és üzleti ügyek vitele mindig a jogszabályi előírásoknak megfelelően történjék. Elvárás a jogszabályok betűjének és szellemének tiszteletben tartása, az üzleti tisztesség maradéktalan érvényesülése.

A/II. Felelősség

Minden munkavállaló személyesen felelős a munkakörére és felelősségi szintjére vonatkozó jogi, szakmai és etikai szabályok betartásáért.

A/III. Esélyegyenlőség és tisztelet

Mindenkinek joga van az egyenlő, udvarias és tiszteletteljes bánásmódhoz. Mások személyes méltóságát és meggyőződését tiszteletben kell tartani.

A/IV. Titoktartás

A vállalattal kapcsolatban tudomásra jutott információt bizalmasan kell kezelni, az csak jogszerűen, a feladatok elvégzéséhez használható fel. A munka során megismert minden adat és információ a társaság tulajdona.

A/V. Tisztességes üzleti magatartás.

A/V.1. Jogellenes kifizetések, ajándékok

Beszállítókkal, közvetítőkkel vagy más ügynökökkel folytatott üzleti kapcsolatban nincs helye ajándék vagy szórakoztatás révén történő befolyásolásnak. Ez vonatkozik az ajándék nyújtására és az ajándék elfogadására is.

A/V.2. Tisztességes üzleti kapcsolat a fogyasztókkal, versenytársakkal és más partnerekkel

Üzleti partnereinkkel való kapcsolatainkat a bizalom, a tisztességes eljárás és az üzleti döntések meghozatalában nagyfokú függetlenség jellemzi. Üzleti döntéseinket nem befolyásolhatják magánérdekek és személyes célok.

A/V.3. Érdekkonfliktusok, összeférhetetlenség

Kerülni kell minden olyan helyzetet, amely látszólagos vagy valós érdekellentétet vezet a társaság érdekeivel. Tilos a vállalatnál betöltött pozíció, a vállalat eszközeinek felhasználása személyes előnyök szerzésére, vagy ha az egyébként a vállalat érdekeivel ütköző konfliktushoz vezet. Személyes előny a család, a barátok, a velük dolgozó szervezetek részére juttatott előny is.

A/V.4. Hiteles pénzügyi beszámoló

A társaság működését és üzleti tevékenységét érintő eseményeket haladéktalanul és kimerítően be kell jelenteni annak érdekében, hogy a társaság beszámolója teljes, pontos és valós képet adjon az üzleti tranzakciókról és a társaság helyzetéről.

A/VI. Vagyon, szellemi tulajdon

Mindenki felelősséggel tartozik a vállalat vagyonáért és tulajdonáért, azt a vállalat javára kell használnia, megőriznie és kezelnie.

Mindenki felelősséggel tartozik a vállalat szellemi tulajdonáért és köteles védelmezni a vállalat szabadalmi jogait, védjegyeit, know-how-ját, és egyéb szellemi tulajdonhoz fűződő jogait. A vállalat köteles tiszteletben tartani mások szellemi tulajdonhoz fűződő jogait.

A/VII. Környezetvédelem

A hatályos környezetvédelmi és technológiai előírásokat be kell tartani, és elő kell segíteni az üzleti tevékenységgel együtt járó negatív környezeti hatások csökkentését szolgáló legszigorúbb előírások érvényesülését.

B) KÜLÖNÖS RENDELKEZÉSEK

B/I. Csapatmunka

A legjobb megoldások a kollégákkal és ügyfelekkel való együttműködés eredményeként születnek. A hatékony csapatmunka jó kapcsolatokat, tiszteletet és figyelmet követel.

B/II. Belfentes kereskedelem

A belfentes kereskedelem a nem nyilvános vállalati információ jogszerűtlen felhasználása előnyök szerzése végett. Belfentes kereskedelem alatt értjük az értékpapírral illetve egyéb tőzsdei termékekkel nem nyilvános információ alapján történő kereskedelmet, tekintet nélkül arra, hogy az információt belső forrásból szerezték vagy az harmadik személytől származik.

B/III. Politikai tevékenység

Tilos mindenféle politikai célú felajánlás vagy költség vállalása a vállalat nevében kivéve, ha a vállalat vezetése erre kifejezetten engedélyt ad.

B/IV. Gazdasági bűncselekmények

A vállalatnak minimalizálnia kell a gazdasági bűncselekmények előfordulását, beleértve a pénzmosást, csalást, vesztegetést, adócsalást, korrupciót és hűtlen kezelést. A vállalat zéró toleranciát hirdet minden gazdasági bűncselekménnyel szemben.

B/V. Verseny

A verseny a piac éltető eleme, és elősegíti, hogy a fogyasztók vásárlásra fordított költségei csökkenjenek. A vállalat köteles tiszteletben tartani a versenyjogi szabályokat és garantálni azok betartását.

B/VI. Etikai beszámoló

A vállalat rendszeres beszámolót készít a nyilvánosság számára arról, hogy etikai szempontból milyen releváns esetek történtek a vállalatnál.

B/VII. Társadalmi felelősségvállalás

A vállalatnak támogatnia kell a hozzá kapcsolódó helyi közösségeket és együtt kell működnie a tevékenységében, működésében érintettekkel.

C) EGYEDI MEGOLDÁSOK

C/I. Mondd el nekünk / Problémák bejelentése

Az etikai szabályszegést nem csak az üzemi tanáccsal vagy a felettséssel lehet tudatni, hanem az etikai felelőssel is.

C/II. „Kérdezz”, weboldal

A Vállalat „Kérdezz” weboldala az Etikai Kódexszel kapcsolatos gyakori kérdésekre választ adva nyújt segítséget.

C/III. Panasztestület/Ombudsman/Belső ellenőr

Minden jogsértésről szóló bejelentést a Panasztestületnek/Ombudsmannak/Belső Ellenőrnek kell továbbítani.

A Panasztestület/Ombudsman/Belső Ellenőr a bejelentett eseteket megvizsgálja, és tisztázásuk céljából szabályszerű eljárást kezdeményez, ami megfelelő megoldáshoz vezet.